

Стефанъ Караджа

Младежко добруджанско списание

Год. I. 1928

Редактира комитетъ

Брой 1.

АБОНАМЕНТЪ: За година 60 лв.

БРОЯ 3 ЛВ.

АДРЕСЪ: ул. Русенска № 23.

ДНЕСЪ и невежеството е организирано. Днесъ всичко се организира. Въ изтерзана и поробена Добруджа и цинцаритѣ сж си подали ржце, за да колятъ, убиватъ, издевателствуватъ и мародерствуватъ.

ДОБРУДЖА е повалена, окървавена, въ вериги, изнемогваща въ лапитѣ на жестоката ромжиска сатрапия. Добруджа е подъ тормоза на разбѣснiali цинцарски шайки, въ сѣнката на жестокъ, кръвожаденъ и олигархиченъ режимъ.

НЕ виждате ли ржцетѣ на близки и далечни, които ожидатъ нашата спасителна дѣсница? Не чувате ли плачоветѣ на изнасилени, убивани и малтретирани?

КОЙТО не е въ редоветѣ на добруджанската емиграция, върши непростенъ грѣхъ — подпомага кървавото и инквизиторско дѣло на добруджанскитѣ палачи, мълчаливо дава право и оправдание на издевателствата въ Добруджа.

Нашата позиция

Всички дружно въ служба на поробена Добруджа!

На работа младежи, защото крайно време е да се събудимъ. Защото много се разчита на насъ, и много се иска отъ насъ. А ние, като че ли улигани въ ежедневни грижи или развлечения — не сѣщане укорѣтъ, който ни отправятъ нашитѣ по-стари братя и нашитѣ бащи тукъ и отатъкъ, задъ недалечната граница, кждето родната земя стене въ затихваща въздишка...

Не е достатъчно да мислимъ за Добруджа, — да си спомняме отъ време на време за нея, или пъкъ — че сме нейни синове!

Нека не забравяме, че тамъ черното робство е покрило съ своя тежъкъ плащъ златнитѣ поля, които не сж чували много отдавна вече медената пѣсенъ на кавала, надъ които не се носи родната българска пѣсенъ! И още — че тамъ, въ обетованата ни земя, щастие не цари, както нѣкога, защото врагъ земята ни душмански газе...

И заради това — че ние сме млади, че лесно ни ентусиазира идеята за свобода. За нейното тържество ние ще трѣбва, съ своитѣ младежки сили, съ своитѣ чисти пориви,

съ буйния си жаръ — дружно да подкрепимъ и да освежимъ усилията на по-старитѣ отъ насъ, да влѣме нова струя, новъ животъ въ тѣхнитѣ редове. Иначе ние нѣма да бждемъ достойни потомци на нашия великъ Ст. Караджа, който на 25—26 годишна, възраст знаеше да се бори и умрѣ за нашата свобода!

Не забравяйте още, че отъ насъ, поне за сега, не се искатъ голѣми дѣла: — да бждемъ българци, да бждемъ само добруджанци, да не забравяме родината, кждето за първи пжтъ ни е огрѣла зората, кждето всѣки камѣкъ и всѣки храстъ ни нашепватъ милти спомени отъ ранно детство, кждето първи пжтъ родна речъ сме промѣлвили!

И тѣй, [чрезъ речъ и перо, чрезъ

спортът и пѣсенъ — нека словото на Добруджа да ехти, нека се носи велегласно, за да стане всѣки младъ добруджанецъ ратникъ на нейното дѣло!

Защото волниятъ духъ, който отъ баща и майка сме наследили е силенъ, мощенъ. И въ моменти на изпитание, въ дни когато ни е потрѣбвалъ — ние сме го проявявали. И сме го калили въ борби. За това всички на работа, смѣла и интензивна!

Борбата за свобода е трудна. Голѣми сж мъжитъ на брата-робъ. За това повече дружни усилия сж

необходими. Нека ги дадемъ! И нека, въ името на Добруджа, на нашата скъпа татковина — обречемъ своитѣ млади сили. Нека въ пѣтя на духътъ, завещанъ ни отъ Ботйовъ, Левски и Караджата — да не остане нито единъ младежъ вънъ отъ нашитѣ редове.

Подъ свѣтлото знаме на поробената родна стрѣха, нека всички заработимъ. И девизътъ ни нека бжде чутъ и въ най-скромната добруджанска хижа:—За Добруджа на работа, младежи!

Ат. Костовъ

За младежката добруджанска конференция въ София

Съ препълнена душа отъ желание за работа бързамъ да стигна въ София на обявената младежка добруджанска конференция презъ м. мартъ т. год. Като делегатъ на Варненското младежко добруджанско дружество (съ другаръ, сжщо делегатъ) азъ трѣбваше да представлявамъ организиранитѣ добруджански младежи въ нашия край. Предстоеше ми да изразя тѣхната мисль и разбиране.

Съ чистъ младенчески идеализмъ, азъ отивахъ да размѣня мисли съ свои брѣтя младежи, сжщо прокудени чада на поробена Добруджа — да решимъ какъ нейната младежъ би могла да бжде полезна за своитѣ братя и сестри отъждъ, какъ по-лесно да осъществимъ идеалътъ на всѣки добруджанецъ — свободата на Добруджа.

Дневниятъ редъ на конференцията обещавахе много и представляваше живъ интересъ за всѣки прокуденъ добруджанецъ.

Въ два реферата щѣха да се изнесътъ историята на добруджанското движение, която би трѣбвало да знае всѣки добруджанецъ и каква трѣбва да бжде ролята на добруджанската младежъ за освобождението на Добруджа. Обещавахе се, че ще се очъртае платформата за дейността на добруджанската младежъ, боряща се рамо до рамо съ своитѣ бащи и братя.

Похвална бѣ инициативата на Софийската младежка група при д-во „Добруджа“ за свикването на конференцията, посредствомъ която щѣше да се опознае младежътъ отъ Добруджа, окрепи борческия ѝ духъ и даде подема на освободителната борба, въ която младежътъ е винаги челния отрядъ.

Но не бѣ така.

Черна ржка се бѣ намѣсила въ една частъ отъ тая младежъ.

Черна ржка бѣ опорочила душитѣ на група младежи. Имаше хора, които искаха да използватъ идеализмътъ ѝ, за да осъществятъ свои сатанински планове.

Тѣ не намѣриха мѣсто другаде. Опозорени, оплутни и изругани дето трѣбва — тѣ искаха да свиятъ своето юдинско гнѣздо между младежътъ, която, винаги ентусиазирана и съ пламенна душа, не познава задни планове и намѣрения. И по журнала на известни „капацитети“ въ добруджанското движение, тѣхни протежета се помъчиха да скроятъ и ушитъ дреха за добруджанската младежъ, разбира се по фасона на Москва.

Откри се конференцията. И заредиха се програмитѣ. Въмѣсто да участвува, обаче, въ конференцията истинската младежъ на Добруджа — бѣха дошли лъжливи делегати, дори и такива — „младежи“ по на 40 години, на които коситѣ имъ, ако не бѣха бѣли, по-добре биха минали за такива. И това бѣха все рожби на добруджанското движение, както се изразява „Младежко знаме“, органъ на самозвания Младежки добруджан. съюзъ. Заредиха се приветствия. После поздравления—сѣ въ духа и съ тенденцията, че единичния пѣтъ на добруджанската младежъ трѣбва да води къмъ Съветитѣ.

И какви ли не още гадости!

Дойде редъ на рефератитѣ.

И въ тѣхъ (се величаеха само комунисти въ движението — правяха се идеалози продажниците въ добруджанското движение, които за червонци едва ли не приковаха и България на кръстъ.

И въ заключение на всичко, съ гласовѣтъ на подкупници и стари младежи, реши се конференцията да се обяви за учредителенъ конгресъ на добруджанската младежъ, като се избра и управително тѣло

на Съюза на младежитѣ добруджанци.

Това препълни чашата на търпението ни. Нашиятъ протестъ бѣ гласъ въ пустиня:—поставенитѣ лица си знаеха добре заучения урокъ!

Ето защо, къмъ тѣхъ днесъ ние се обръщаме съ думитѣ: — Самозванци! Вие станахте смѣшни, защото болшинството ви бѣше толкова голѣмо, че дори не можяхте да попълните настоятелството на „младежкия“ добруджански съюзъ.

Ако вие, обаче, бѣхте преизпълнени съ искрено желание да работите само въ името на Добруджа и за осъществяването на нейнитѣ идеали, сигурно нѣмаше да инсценирате комедията, която, уви! успѣхте щастливо да завършите.

Ако вие бѣхте добри синове на Добруджа не се съмнявамъ, щѣхте да чакате съгласието на по-голѣмитѣ ни братя и сестри, и нѣмаше да цепите младежкото добруджанско движение. Вие, обаче, предпочетохте да подадете ржка на продажниците и изменниците въ него.

Но знайте, че рано или късно, ние ще ви снемемъ маската на двуличието и шпионството. Ние, добруджанскитѣ младежи, който презираме всѣкакво партизанско вмешателство въ славното и велико дѣло за освобождението на Добруджа, ви знаяваме, че не такъвъ съюзъ искаме за добруджанската младежъ.

А сега, младежи на поробена и изтерзана Добруджа—на работа! Бждащето е наше. Нека изградимъ свободата на похулена и наскърбена Добруджа! Всички до единъ — чрезъ организационната си борба — нека ѝ помогнемъ!

Др. Савовъ

Не е важно къмъ каква политическа групировка принадлежимъ. Подъ знамето на Добруджа всички трѣбва да бждемъ като единъ човѣкъ — жадуващи само свободата на поробения добруджански робъ.

Добруджа ни зове на подвигъ. Предъ мъченическата ѝ сѣдба, нека дружно обронимъ глави. Нека се обречемъ въ нещастията ѝ! Нека прегърнемъ голготския ѝ кръстъ — великото страдание и още по-великия смисълъ на саможертвата.

Тосоки и цели

Добруджанския въпросъ

Териториално Добруджа е една незначителна земеделска област, разположена между Дунава и Черно море. Обаче, нейното географическо положение ѝ придава политическа важност отъ международно значение: тя е въ тилътъ на враждующата съ Русия велика Ромжния, и като така, тя е не само единъ коридоръ за руския стремежъ къмъ югъ, но и една важна стратегическа позиция, която предварително би трѣбвало да бжде завладѣна или разклатена.

Недоволството на населението въ тази областъ и всѣка чувствителна неправда тамъ не може да бждатъ безинтересни за мирътъ и спокойствието въ Европа, тъй като не могатъ да минатъ незабелязани и неизползвани отъ ония, които иматъ задачата да смутятъ тоя миръ.

Въпреки това, отъ 1913 година до сега, отъ когато Букурещкиятъ договоръ откъсна южна Добруджа отъ България, за да я присъедини къмъ чуждата ней до тогава, а и днесъ Ромжния, тази областъ живѣе мжчителни и ненормални дни, изпълнени съ неправди и страдания за населението, днесъ създаващи недоволства и смутъ.

Не стига, че бѣ театъръ на сражения и третирана сурово отъ ромжнскитѣ войски при тѣхното отстъпление и при повторното имъ завръщане. Ромжнската властъ води и сега една глуха борба срещу мѣстното българско и мюсюлманско население, за да предизвика неговото стопанско и духовно сломяване.

Областътъ живѣе отъ 1913 год. и до днесъ подъ изключителенъ режимъ, погубенъ за мѣстното население, на което сж отнети редъ отъ най-сжществениѣ права на меншества.

Нека споменемъ, че въ ни едно село не е останалъ днесъ ни единъ български учителъ или свещеникъ,

едва въ четири града се толериратъ 4 скромни училища, въ които се преподава нѣколко часа на български езикъ и които служатъ само за да се поддържа тезата за нѣкаква ромжнска толерантностъ спрямо миноритарнитѣ училища...

Най-тежко и опасно положение, обаче, създава въ Добруджа закона за провѣрка на поземлената собственостъ, гласуванъ въ 1914 г., отъ после отлаганъ презъ 1915/16 година, отмѣненъ отъ парламента въ 1926 г. като несправедливъ и отново следъ това възстановенъ презъ 1926 год. въ една много лоша, по-несправедлива и по-опасна форма.

Невъзможно е да се изброятъ злинитѣ, които тоя законъ е причинилъ до сега и ще причини още на населението до неговото отмѣняване.

Единъ ромжнски юристъ е изтъкналъ предъ Касационния сждъ, че тоя законъ съдържа повече отъ десетъ сжществени нарушения на ромжнската конституция. Единъ ромжнски публицистъ и депутатъ го нарича юридическа чудовищностъ (*monstruosité juridique*). Единъ икономистъ, като изрежда 17 постановления на закона, които отнематъ земята на населението безъ право и безъ обезщетение, прибавя, че има въ закона още безъ брой други подобни разпореждания. Повече отъ 60% отъ земята на земеделското население ще бжде отнета безъ почти никакво обезщетение. На известни категории жители ще се отнеме даже до 100%!

Това сж земи, които и българскитѣ закони, и ромжнската конституция обявяватъ за абсолютна, свещена и неприкосновена собственостъ.

Не безъ основание ние подържаме, че закона за земитѣ въ южна Добруджа отъ 1924 година е едно болшевишко внушение, за да

се създаде смутъ и недоволство въ областътъ и да се влошатъ отношенията между Ромжния и България. Защото, естествено, тази последната не може да бжде безучастна, когато се отнема имота на довчераши нейни жители и тѣ, пролетаризирани и озлобени, се принуждаватъ да търсятъ убѣжище и прехрана пакъ въ нея, и безъ това наводнена отъ нещастни бѣжанци, и безъ това обеднѣла и разорена отъ последствията на войната.

Като отнема земитѣ на мѣстното население, ромжнската властъ започва да колонизирва тия земи съ ромжни отъ другаде, и главно съ свои сънародници отъ грѣцка Македония.

Като да не е достатъченъ кошмарътъ, какъвто представлява Македония, та трѣбва изкуствено да се създава такъвъ и въ Добруджа, съ насаждането на една ромжнска Македония...

Сжществующето положение въ южна Добруджа е вредно за всички, които сж въ контактъ съ тази областъ. То носи можѣби най-голѣми опасности за самата Ромжния. Но психозата следъ войната пречи да се види истината, защото оня, който се застъпва за правда и справедливостъ отъ южна Добруджа, рискува да бжде таксуванъ въ Ромжния за лошъ патриотъ, ако не за врагъ на отечеството си.

Създаването на една ефикасна международна защина на меншествата единствено може да проведри душната атмосфера на Балканитѣ и въ частностъ въ Добруджа, за общо добро на всички, които, ако и въ различна степенъ, страдатъ отъ положението на недоволство и несигурностъ, създавано отъ безправие и беззащитността въ тази малка, но кактѣ казахме, отъ голѣмо международно значение областъ.

Населението на Добруджа очаква своето спасение отъ международната защита на меншествата, което просвѣтителитѣ народи не трѣбва да забавятъ да наложатъ въ задушливиятъ и неспокоенъ европейски изтокъ. Д-ръ Ив. Пенаковъ

Към организация и дисциплина

По този голѣмъ въпросъ жее-лаемъ да изразимъ мисли, въ тѣс-нитѣ рамки на една статия. Отъ принципна гледна точка, той не би билъ интересенъ, ако не се свър-же съ очертаване на пѣтищата за една активна деятельность, която черпи сили и смисълъ отъ негова-та правилна постановка.

Предварително ще трѣбва да се каже, че тукъ ще бѣдатъ изложе-ни нѣща и истини, които сж мо-же би, всѣкому познати. Но не се явява излишно тѣхното споменава-не, само по силата на елементар-ното педагогическо правило, спо-редъ което, честото и многократ-но повтаряне на една истина, иде да я направи все по-силна, все по-свѣтла и да я възвиси до степенъ-та на неотемлима частица отъ на-шата духовна сжщностъ.

Въ тая смисълъ ние, добруджан-цитѣ, ще трѣбва да подложимъ на критика голѣмитѣ принципи на ед-на изискуема и все още непостиг-ната организация.

Тая констатация трѣбва да се докосне до нашето съзнание, като формула, която чака своето рацио-нално разрешение, да зазвучи като настоятеленъ упрекъ, да се отекне въ душата ни като тревоженъ зовъ за сплотяване около единъ центъръ и една идея, да израсте тамъ, ка-то знаме, подъ чиято сѣнка трѣб-ва всички да се подслонимъ.

Безъ да влизаме въ подробенъ анализъ на причинитѣ, чийто пос-ледствие се явява днешното със-тояние на добруджанската органи-зация, смѣло може да кажемъ, че тѣ, каквото и да сж, не сж отъ естество да ни обезкуражатъ, да ни отчаятъ въ дѣеспособността на добруджанеца за организация и дисциплина.

Наредъ, обаче, съ обективнитѣ причини, нѣкои отъ които иматъ исторически характеръ, ще трѣбва да се признае, че има и такива, които стоятъ много близо до насъ, до нашата личностъ, безъ да със-тавяватъ неразделна сжщностъ отъ нея за да не могатъ да бж-датъ енергично отстранени.

Въ тоя редъ на мисли, върху организационния животъ на младе-житѣ-добруджанци тежатъ много задачи, отъ чието сполучливо раз-решение зависи прогресивното при-ближаване до нашиятъ общъ идеалъ.

Безъ да отрича и осжда дѣя-телността на тѣзи, които стоятъ по време и възраст задъ насъ, като отдаде нужната почитъ къмъ тѣхното дѣло, всѣки младежъ ще трѣбва да се постарее да стигне до активното съзнание на дългътъ, който неговата собствена кръвъ поставя на пѣтя му.

Миналото не трѣбва да се о-сжда, защото то е субективно настояще и защото то е стабил-ната основа, надъ която съ тър-пение и енергия ще трѣбва да се поставятъ, единъ по единъ, камъ-нитѣ на добруджанската организа-ция. Тая основа, върхъ която ис-торията ни е призовала да градимъ, основата, която е завещана на на-шитѣ грижи е добруджанската идея.

И ето, тая идея трѣбва да лег-не като основа въ нашитѣ души. Тя трѣбва да бжде факелътъ, кой-то да блѣщи нѣкъде въ далечината на нашия пѣтъ. Тя трѣбва да бж-де слънцето ни, което е много свѣтло и пламено, за да ни накара да горимъ въ упоението на едно интензивно сжществуване и много близко до насъ, за да го чувства-ме реално.

Има ли нужда да се казва, че нашата идея има съответното съ-държание, за да ни направи един-ни и сплотени и беззаветно отда-дени ней?

Има ли нужда да се казва, че тя е сжщевременно и просвѣта и борба и революция и история, за да плѣни нашитѣ младежки души и да ги накара да ѝ обречатъ сво-ятъ неподправенъ идеализъмъ?

Следва края. **Ив. Ст. Поповъ**

Ж. п. линия ще се построи меж-ду гара Харманкюсу и Бѣлчикъ. За целта ромжнската камара е гласувала вече необходимитѣ кре-дити.

Съюзенъ животъ

Варна. Младежката група при д-во „Добруджа“ отъ известно вре-ме проявява похвална дейность. Къмъ групата се образува коле-дарски хоръ, който има редовно спѣвки всѣки вторникъ и петъкъ.

По случай станалитѣ издевател-ства въ Добруджа на 22 м. м. гру-пата свика протестно събрание, на което говориха г. г. А. Костовъ и П. Господиновъ.

Салонътъ на клуба бѣ буквално препълненъ. Събранието се закри съ изпѣването на „Добруджански край“, следъ което се образува внушителна траурна манифестация. Валѣше дъждъ. Но борческия духъ на всички преодоля неудобствата и вкупомъ, пѣйки „Добруджански край“ презъ улицитѣ „Русенска“, „Царъ Борисъ“ и „Нишка“, мани-фестацията се отправи къмъ добру-джанския кварталъ. Челниятъ ѝ от-рядъ се състоеше отъ деца, които съ звънливитѣ си гласчета непре-станно пѣха своя любимъ химнъ.

Къмъ 10 часа веч. манифеста-цията бѣ въ квартала. Тукъ държа подходяща речъ председателя на групата г. А. Костовъ.

Всички си дадохме обѣтъ за работа, следъ което голѣмото мно-зинство се прѣсна въ квартала и града, за да разнася афишчетата и позиви за голѣмия протестационенъ митингъ, който бѣ насроченъ за другия день въ зала „Съединение“.

Следъ състоялия се вече въ ки-но „Ранковъ“, той бѣ втория подъ редъ, сжщо така много добре по-сетенъ, на който отъ страна на мла-дежката група говориха г. г. А. Ко-стовъ и П. Господиновъ.

Варненското гражданство и еми-грантскитѣ дружества въ града — живо аплодираха лозунгитѣ и ре-читѣ, както на нашитѣ оратори, така и на ораторитѣ, които отъ името на Македонската и Тракий-ска емиграции, Родна защита, сту-дентитѣ академици и др. поднесоха братскитѣ си съчувствия по случая.

На 10 т. м. се приготвяла се-мейна добруджанска вечеръ, за която групата е подготвила спе-циална програма. **Др.**

Нещастията сж зинали да ни погълнатъ. Нима ще оставимъ да бждемъ играчка на слѣпия случай?

Вечер надъ Добруджа

Обручение

Утѣха, майко, радостна въ бедитѣ,
погазилъ твойто знаме, утѣши ме:
духътъ ми смъртно е раненъ въ борбитѣ —
въвъ своитѣ рани, майко, закълни ме
за подвигъ и борба.

Надежда, майко, скѣпа, възжелана,
обезвѣренъ въ живота, ободри ме:
душата ми жестоко е ранена —
крила ми дай, о майко, възвеси ме
за подвигъ и борба.

Панахида

О есень, зловещо посърнала,
съ пияни, съ безумни очи
препускашъ ти въ ужасъ, наметнала
одежди, обагрени съ кръвъ.

Разплакана, гладна и дрипава
вредъ носишъ ти сълзи и скръбъ
(орисница стрѣвна и мършава!)
по ширнитѣ родни поля...

Отвѣй се далече въ годинитѣ,
о горестъ, на робство и смъртъ: —
прострѣляни гаснемъ въ незгсдитѣ,
сърцата ни въ ужасъ мълчатъ.

Бѣжанци

Катъ листи отъ буря подгонени,
повѣхнали, блѣдни, попарени,
смъртъта ни се смѣе по стѣпкитѣ,
смъртъта ни притиска въ прегръдкитѣ
до свойто желѣзно сърце.

За черната угаръ забравена,
за родната стрѣха поробена —
ний дружно на смъртъ се обричаме
и немощни съ болка проклинаме
народната черна сѣдба.

Ахъ, нѣвга свободна ще бждешъ ли,
край нашето робство ще има ли?!
Отритнати плачемъ, проклинаме,
бездомни умираме, чезнеме
о скѣпи, о родни поля...

Вечеръ

Умората тегне надъ мрачнитѣ скръбни гори,
посърнало слънцето плаче въ безбрѣжната ширъ,
усеяно съ багри и съ злато полето гори,
а вѣтърътъ пѣе, лудува и плаче безспиръ.

Ектятъ барабани, вериги, закани и плачъ,
възстаналъ е вече народътъ за кървава бранъ
(о ужасъ и чемеръ тревожна, о вопълъ и здрачъ!),
срѣдъ робската вечеръ на кръста Христовъ закованъ.

И нито надежда, ни свѣтла утѣха не грѣй, —
коварно и подло вредъ дебне зловещо смъртъта!...
А вѣтърътъ съ яростъ препуска, бѣснѣе и пѣй: —
чемерна и робска надъ Добруджа легна нощта.

П. Цаневъ

Последната статия на Люб. П. Станчевъ

Заемаме отъ бр. 207 на в. „Куриеръ“ следнитѣ редове, излѣзли подъ перото на талантливия му редакторъ:

— Известни обстоятелства, рожба на една система отъ преследвания противъ мене, ме принуждаватъ да напустна поста, койго заемахъ до сега при нашия любимъ „Куриеръ“.

Когато си заминавамъ, чувствамъ се задълженъ, заедно съ последното „довиждане“, да ви изповѣдамъ, мои скѣпи читатели, и интимната целъ, която ме е ржководѣла въ моето журналистическо поприще. Желая да ви я изповѣдамъ чистосърдечно, за да ви остане като свещено назидание.

Моя единственъ стремежъ бѣше насоченъ къмъ вашето гражданско съзнание. Моето най горещо желание — да видя сънароднитѣ си добри и съзнателни граждани, които съ достоинство да отстояватъ, както своитѣ задължения, така и своитѣ права.

„Куриеръ“ не умрѣ заедно съ моето заминаване. Той биде подетъ отъ всичко съзнателно и доблестно въ нашия край. Неговитѣ нови ржководители, опитни ратници въ полето на общественната деятелностъ, ще издигнатъ още по-високо знамето, което азъ носехъ съ последнитѣ си сили, и което никога — дори и когато жестокостъта на сѣдбата ми пребиваше ржката — не оставихъ да падне въ калъта.

Азъ зная, че при вестъта за заминаването ми, хиляди сърдца ще се свиятъ горчиво.

Но, не!

Монитѣ приемници ще докажатъ, че дѣлото за гражданското освѣствяване не е загубило нищо съ мене.

Ето защо, успокоенъ, азъ ви прегръщамъ мислено, мои скѣпи читатели, и дружески изпращамъ на всички ви своето

Довиждане!

Любенъ П. Станчевъ

Отъ моя прозорецъ

Добруджанско еписание

Предъ менъ е сп. „Поле“, кн. I. Излиза въ Добричъ. Редактира се отъ добруджанци. Въ уводната му статия четемъ:

— Безпомощно търсимъ ние красивото задъ планини и океани, когато най-красивото, най-милото и най-близкото е до нашитъ сърдца, около насъ. Погледнете!... Погледнете тихо развълнуваното житно море... Въ него е скътана тиха, скръбна и вѣчна тяга...

Прочетохъ тѣзи редове съ прималнѣло сърце. Въ паметта ми възкрѣсна внушителния чаръ на кротката добруджанска вечеръ. Милосърдното синьо небе на равнитъ добруджански поля. Напѣвния звѣнъ на подранили стада, които слънце-то радостно цѣлува.

И сътрудницитъ на „Поле“, като подранили ратаи, предъ дивния образъ на слънцето, което изгрѣва, предъ рунтавитъ облаци на вѣчната добруджанска нощъ, която отхожда — бератъ първитъ цвѣта на своето младежко вдъхновение, радватъ имъ се, и пѣятъ тжжнитъ пѣсни за своята почерняла и чемерна Добруджа.

Пѣйте, млади лястовички на утрото! Пѣйте ранобудни чучулиги на добруджанската нощъ! Утре слънцето ще ви се усмихне. И тогава — съ по-широкъ замахъ, съ повече углѣбение — вие ще изплачете тжжната симфония на зачерненитъ добруджански поля.

А сега, ето моя съветъ:

— Битѣтъ е най-лесното и най-мжното изкуство. Проникнете въ него, вжтре въ светая светихъ на народната душа. Тамъ ви чакатъ съкровища.

— Публичността е врагъ на всѣко дълбоко изкуство. Вглеждате се повече въ живота. Но преди това, научете се да четете книгата му. Когато творческото вдъхновение не е подгрѣто отъ огънь, отъ музика, отъ вжтрешна самоцель — литературата е губи време.

Списание „Поле“ е лжчъ въ добруджанската нощъ. Списание „Поле“ може и трѣбва да стане звено на всички усилия за културно и просвѣтно свѣстяване. Залогъ за това е разказътъ „Лѣтенъ день“ — една, наистина, още не узрѣла поетическа творба, но не лишена отъ творчески замахъ, стихотворенията на П. Каменовъ, Ив. Василевъ и др., макаръ съ чуждъ навѣй. (Хубавото въ тѣхъ е интимното чувство, което трѣбва да бжде задълбочено и още повече осмислено).

На младитъ „полянци“ нашия дружески привѣтъ. Бихме желали да ги видимъ оземлени и просмукани отъ влагата на добруджанския черноземъ.

П. Господиновъ.

Б. Р. II бр. на сп. „Поле“ — значително подобренъ — прави отлично впечатление. Заслужаватъ особено внимание цикълътъ стихове на Ив. Василевъ, сжщо — критически статьи на Хр. П. Капитановъ.

сълза и не блѣсва по единъ страшенъ погледъ?

Има ли?...

Въ Добруджа се готви една нова гробница, една нова Голгота за българското племе.

Надъ златна Добруджа се развѣва единъ черенъ, окървавенъ флагъ...

Единъ нечовѣшки, страшенъ вѣкъ за помощъ стига до насъ. Хиляди братски ржце се протегатъ къмъ Свободна България и молятъ за спасение, за закрила, за братско съчувствие, за възмездие.

Престѣпно е да затваряме очи предъ кървавиятъ ужасъ, който развѣва своето черно рухо низъ добруджанскитъ поля

Престѣпно е да мълчимъ, когато се вдига ножъ надъ една частъ отъ българското племе.

Престѣпно е да бждемъ роби на една тѣсногържда политика — политиката на вѣчното примирение съ племеннитъ ни нещастия.

Не е достоенъ за животъ оня народъ, който се страхува отъ борбата. Не е достоенъ за водачъ оня политикъ, който не намира начини и средства да реагира срещу дрѣзкиятъ опитъ на една злокобна олигархия да изтрие отъ лицето на земята едно племе, което е наторило всѣка педя отъ своята земя съ тѣлата, си и е напоило всѣки стрѣкъ цвѣте съ кръвта си.

България трѣбва да се вдигне на протестъ. България трѣбва да призове общественото внимание въ Европа и въ цѣль свѣтъ върху новата касапница, която взема стотици невинни жертви подъ очитъ на едно О.Н., което има записанъ на своето знаме единъ хубавъ, но лицемѣренъ девизъ: покровителство на малцинствата.

Не стане ли това, ще рече ние сами да насърдимъ единъ позоръ и едно чудовищно престѣпление.

В. Павурджиевъ

Отворени писма

Въ Добруджа

Отъ Добруджа идатъ всѣки день тревожни известия. Единъ злокобенъ духъ витае надъ тази златна робска земя. Една кървава престѣпна ржка се вдига за да убие едно сърдце, голѣмото българско сърдце, което тупти низъ златнитъ поля на Добруджа...

Има ли българска душа, която да не се потресе и да не се покърти отъ онова, което става — отвждъ, гдето ржмжатъ робскитъ ве-

риги, и гдето майкитъ приспиватъ рожбитъ си съ погребална песенъ?

Има ли българско сърдце, въ което не бликва кръвъ отъ голѣмата огнена болка, която буди страданието на поробенитъ братя?

Има ли българска ржка, която не се свива въ желѣзенъ юмрукъ при вестта за всѣка нова жертва?

Има ли български очи, въ които не трепва по една едва сдържана

Четете и разпростр. „Стефанъ Караджа“

Въ светлината на науката

Ат. Костовъ

Чия е Добруджа?

Добруджанският въпрос до Берлинския конгресъ не е съществувалъ и Добруджа е съставлявала нераздѣлна частъ отъ България, въ чийто граници тя е била включена още въ проектитъ на Цариградската конференция въ 1876 г.

И никой до тогава не е мислѣлъ да оспорва историческитъ права на България върху Добруджа: защото дори и официалнитъ карти на Ромъния сж вписвали до тогава за своя южна и югоизточна граница наедно съ Дунава, не Турция, а България, като подъ това име сж разбирали земята между Балкана и Дунава до устията му. Защото до Берлинския конгресъ сѣдбата на Добруджа се смѣсва изцѣло съ тази на България, тъй като Добруджа е земята въ гънкитъ (свѣрнитъ) на която Аспарухъ е основалъ въ края на VII вѣкъ първото българско царство и отъ тогава до падането на II-то българско царство подъ турско владичество, тя е била недѣлима частъ отъ него.

И разнитъ теории нагласени отъ ромънцитъ съ явна политическа тенденция за съществуването на нѣкаква си Огузъ-селджуска държава въ Добруджа, преди която 30 години е била подъ ромънско владичество, завладяна отъ влашкия войвода Владиславъ Бесарабъ и войводата Мирча отъ Царъ Шишмана, не почиватъ на истината, защото сж лишени отъ научни данни.

Но за да се свърже тъмното минало на нашата люлка-прародина, ще трѣбва да се върнемъ назадъ въ вѣковетъ и да хвърлимъ погледъ върху старейшата българска история.

Българския народъ по потекло произлиза отъ голѣмото славянско колѣно, първоначалното отечество на което е било въ днешна средня Русия. Преди да се поселятъ въ Добруджа, тѣ въ гъсти и голѣми пълчища сж минавали Дунава съ

цель да грабятъ и цѣли 150 години отъ 500—650 год. сл. Хр. тѣ сж вършили своитъ набѣги, докато обширнитъ степи, представляващи добри пасбища за тѣхнитъ стада, голѣмитъ богатства на гръцкитъ крайморски градове, сж ги приковали и тука остановили се и населили Добруджа и въ по сетнешни дни ведно съ българитъ сж образували българския народъ — Българската държава.

И по времето когато тѣ сж били на погърчване отъ византийцитъ, прабългаритъ сж дошли въ сегашна Добруджа отъ поречието на Донъ, Волга и Кавказъ, кждето сж живѣли, но постепенно почнали да прѣлитатъ съ своитъ конни дружини презъ Дунава и да се сприятеляватъ съ славянитъ. Отъ тамъ тѣ носятъ и своето име — волгари, болгари—българи. Тѣ сж били езичници, жилаво и скитническо племе, но което поради голѣмата сила на татаритъ подпадатъ подъ робство.

Освободителъ на тамкашната държава отъ татарското иго се явява Ханъ Кубратъ (585—643 г.) способенъ и силенъ държавникъ. Следъ смъртта му, синъ му Аспарухъ повелъ своята дружина покрай Черно-море, достигналъ до устието на Дунава, кждето и се поселилъ въ завоя между Тулча, Бабадакъ, Браила и Галацъ, като укрѣпилъ лагера си съ силни окопи, както го описватъ и гръцкитъ автори напр. Теофанъ, който нарича мѣстността, „Олгосъ“, „Оглосъ“, „Онглосъ“, или тъй както сж го наричали, самитъ българи „Янгълъ“ — която и днесъ носи още слѣдитъ на Аспаруховото дѣло и историята на закрепването му въ Добруджа.

И отъ тукъ, понеже е станало тѣсно за ордитъ му, той почналъ да разширява владенията си къмъ Кюстенджа и Добричъ.

Така той завладѣлъ и образу-

валъ съ посетнешнитъ си придобивки I-та българска държава която била призната въ 679 г. отъ Константинъ Погонатъ въ предѣлитъ отъ Дунава до Балкана и отъ Ломъ до Черно море.

И отъ тази дата насамъ Добруджа е била недѣлима частъ отъ Българска държава, тя е сподѣляла участъта и презъ време на дветъ робства, тя е дѣлила и нейната слава.

Тамъ е началото и края на нашата история, въ нея лежатъ паметницитъ на нашата скромностъ и култура. Следи отъ лагера на Аспаруха сж отбранителнитъ окопи, единъ който почва отъ р. Прутъ до с. Вадулуй Исакъ и свършва до брега на Кундукъ—Ески-полосъ а сжщо и други между р. р. Прутъ и Серетъ до Галацъ. Така сжщо и окопа между Черно море и Дунава до Кюстенджа е издигнатъ отъ Аспаруха (землена преграда), който въ последствие въ ново време е билъ нареченъ отъ ромънцитъ Траяновъ валъ съ политическа тенденция.

Даже сведенията, които ни даватъ историцитъ твърдятъ, че окопа не е билъ довършенъ поради похода на Константинъ IV Погонатъ. Както казва пророкъ Исая въ виденията си:—„Испоръ царъ (Аспарухъ) създа и великъ прѣзидъ отъ Дунавъ до море“.

Отъ началото и до Светославовитъ войни, историята на Добруджа е история на България и центъръ на нейния политически, културенъ и духовенъ животъ.

Тукъ лежатъ паметницитъ на нашата култура, тукъ е и гробницата на нашитъ велики дѣди, надъ които витае тѣхния безсмъртенъ духъ, който устоя на всички пертурбации, витае днесъ надъ братаробъ, вдъхновявалъ е, и ще вдъхновява поколенията за борба за възвръщането имъ къмъ България.

Следва

Домскиятъ комитетъ къмъ българското общество въ Силистра, следъ блѣскавото изнасяне на пиесата „Покръстената еврейка“, е раздалъ ролитъ на нова драма, която ще бжде играна наскоро.

Въ името на Добруджа — всички до единъ въ организациитъ на добруджанската емиграция. „Свободата не ще Екзархъ, а Караджата“. „Лозето не иска молитва, а мотика“. На работа! Всички на линия! Добруджанската нощъ е черна. Но нищо не е вѣчно подъ слънцето.

Добруджански писатели

Панайотъ Станчевъ — Черна

Когато изстжпленията надъ добруджанското население се ният въ нескончаема верига, добре е да припомнимъ за безценния приносъ къмъ ромжнската литература на единъ добруджански българинъ. Добруджанецъ е той, но добруджанци много малко знаятъ за него.

Името му е Панайотъ Станчевъ, известенъ въ ромжнската литература съ името на своето родно село — Черна, тулчанско. Роденъ е на 25 септември 1881 год. отъ родители българи. Въпреки, че се е родилъ въ село, баща му не е билъ нито селянинъ, нито добруджанецъ, а учителъ и политически изгнаникъ изъ България.

Установенъ въ добруджанското селце Черна, той си избира за невеста буля Станчевица, която имала злата сѣдба, че съ рождението на Панайота, изгубила мъжътъ си, който починалъ преждевременно.

Панайотъ е останалъ отъ малъкъ сиракъ, расалъ безъ бащини милувки, по-после въ стихотворенията си той припомня за майка си, която питаела къмъ него безгранична любовъ.

Установенъ фактъ е, че до седмата си година Панайотъ не е знаелъ думица ромжнски. Но щомъ постѣпилъ въ училище, показалъ голѣми способности, което накарало кръстникътъ му, който живѣялъ въ Браила, да го издържа въ тамошната гимназия. Още ученикъ въ гимназията, той се е отличилъ като даренъ поетъ, което накарало при свършването ѝ директорътъ да каже: „Има замахътъ на голѣмъ поетъ!“

Въ Букурещъ се е записалъ въ „Литературния и философски факултетъ“, като същевременно е билъ и учителъ, което му е давало възможностъ да си искава прехраната, бидейки краенъ беднякъ.

Презъ 1906 год. завършва университета, вече съ огачалената слава на голѣмъ поетъ. Подтикванъ отъ Титу Майореску, променя бащиното си име съ това на своето родно село, най-вече подъ което е известенъ въ ромжнската литература.

Най-популярнитѣ списания съ търсели сътрудничеството му и съ възхищение говорели за него виднитѣ критици — М. Драгомиреску, Титу Майореску и други.

Майореску се готвелъ да го прави университетски професоръ, за която целъ на разносикътъ, плащани отъ кржгътъ „Литературни бевседи“, го изпраща въ Хайделбергъ, после въ Берлинъ и Лайпцигъ, гдето презъ пролѣтътъ на 1913 год. взема съ успѣхъ докторатътъ си.

Но желтата гостенка — туберкулозата, която го е цѣлунала, вследствие мизерния животъ още въ юношеството му, склапя меланхоличнитѣ му очи на 23 мартъ 1913 година.

Такъвъ е въ кратце животътъ и завършекътъ на тоя добруджанецъ, който въ ромжнската поезия заема непосредствено мѣстото следъ Михаилъ Еминеску, най-голѣмия ромжнски поетъ.

Хр. П. Капитановъ

Б. Р. Горната статия препечатваме отъ в. „Куриеръ“, бр. 206—206, излизащъ въ Добричъ, въ миналото подъ редакцията на г. Люб. П. Станчевъ, сега на редакционенъ комитетъ. при отговоренъ редакторъ г. Хр. П. Капитановъ.

Новини изъ Добруджа

Редакторътъ на добришкия ежедневникъ „Куриеръ“ г. Люб. П. Станчевъ е взелъ войникъ въ ромжнската армия, въпреки че е студентъ. За напредъ вестникътъ ще се редактира отъ г. Хр. П. Капитановъ, адвокатъ, младъ талантливъ журналистъ и литературенъ критикъ.

Въ Болчикъ ромжнскиятъ журналистъ и учителъ г. Октавианъ Мошеску наскоро ще започне издаването на литературно сп. „Сребристия склонъ“, въ което ще се печататъ преводи и на български писатели.

Добришката търговско индустриална камара и тази година е отказала да отпусне помощъ на българскитѣ частни училища въ Добричъ.

Въ единъ отъ най-близкитѣ броеве на списанието ни ще печатаме интересни извадки отъ сп. „Поле“ — стихове, статии и разкази на млади добруджански поети. Особено впечатление правятъ дарованията на Ив. х. Василевъ и Г. Велева.

За Добруджанския домъ въ Варна

Отдавнашната мечта на добруджанската емиграция въ Варна да се сдобие съ праздно мѣсто, върху което да построи свой домъ, е постигната — Варненскиятъ общински съветъ подари на организацията едно отъ своитѣ най-ценни мѣста, жгъла на улица „Мария Луиза“ и булевардъ „Сливница“.

На това мѣсто предстои да се издигне величественъ домъ-памятникъ, който до отговаря и на рѣстътъ на емиграцията и на връзкитѣ, които тя има срѣдъ Варненското общество. Ние гледаме съ пълненъ оптимизъмъ на започнатото вече дѣло. А то е голѣмо и свято. Голѣмо е, защото ще се строи домъ-памятникъ; свято е, защото ще послужи като обединяващо звено за емиграцията въ Варна.

Голѣмия въпросъ за свободата на Добруджа налага всички добруджанци да се обединимъ и съ непрекъснатъ и усиленъ стремежъ да крачимъ къмъ крайната целъ. Ние смѣтаме, че нашия домъ, който ще ни дава значителни приходи, който ще ни служи за срещи и който най-после ще приютява десетки наши ученици-пансионери, може да бѣде първия етапъ въ начертаната по-горе целъ.

Общото събрание на Просвѣтно-благотворителното дружество „Добруджа“, въ заседанието си на 6 м. м., избра строителенъ комитетъ, комуто възложи да свика всички ония наши добруджанки и добруджанци, които съ своитѣ съвети, знания и компетентностъ ще бждатъ полезни на дѣлото.

Името на Добруджа е свето и голѣмо. За Добруджа се дадохъ непрежалими жертви. Намъ днесъ предстои да дадемъ доказателство, че ценимъ Добруджа, че ценимъ жертвитѣ, дадени за нея, че най-после — имаме и съзнание за дългъ си, когато бждемъ призовани да сторимъ това.

Х-евъ

Чрезъ организирана и смѣла борба, въ името на Добруджа — всички подъ знамето на освободителния добруджански идеалъ!

ВАРНА

Печатница „Войниковъ“
ул. Чирпанска 7